

POSTANOWIENIE

20 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 20 września 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku J. Ż.
z udziałem G. spółki akcyjnej w W.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na skutek skargi kasacyjnej
od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z 24 kwietnia 2023 r., II Ca 3735/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
 - 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**
- [SOP]**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 24 kwietnia 2023 r. oddalającego jego apelację.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie rozbieżności w orzecznictwie sądów co do wykładni przepisów prawnych w zakresie art. art. 305² k.c. w zw. z § 10 w zw. z § 110 i załącznikiem Nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci

gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013 r., poz. 640) w odniesieniu do zagadnienia, jakim jest powiązanie „odpowiedniego wynagrodzenia przy ustalaniu wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu dla gazociągu wybudowanego przed 12 grudnia 2001 r., do którego odnoszą się przepisy wyżej wymienionego rozporządzenia dla stref kontrolowanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji silnie nacechowanym pierwiastkiem publicznoprawnym, a jej rolą nie jest korygowanie wszelkich orzeczeń sądowych zawierających ewentualne uchybienia, ponieważ tę funkcję realizują zwyczajne środki zaskarżenia i skarga o wznowienie postępowania. Skarga kasacyjna służy ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Taka konstrukcja i rola skargi kasacyjnej powoduje konieczność poddania jej kontroli wstępnej pod kątem spełniania kryteriów kwalifikujących do przedstawienia skargi Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający.

Podniesione przez skarżącego rozbieżności i wątpliwości występujące w orzecznictwie rozstrzygnęła uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15 (OSNC 2016, nr 12, poz. 144), w której wskazano, że obszar strefy kontrolowanej określonej w § 10 w związku z § 110 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013 r. poz. 640) oraz w załączniku nr 2 do tego rozporządzenia nie pokrywa się z zakresem obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu, ustanowioną dla gazociągu wybudowanego przed dniem 12 grudnia 2001 r. W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy odniósł się do wszystkich sygnalizowanych w dotychczasowej judykaturze kwestii prawnych dotyczących tak zwanego pasa służebności przesyłu i pasa oddziaływania urządzeń na otoczenie (strefy kontrolowanej).

Wskazać należy, że kwestia sposobu wyliczenia wynagrodzenia należnego właścicielom nieruchomości obciążonej służebnością przesyłu również stanowi przedmiot wielu orzeczeń Sądu Najwyższego (zob. postanowienia SN z 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11, niepubl. z 5 kwietnia 2012 r., II CSK 401/11, niepubl. oraz z 29 maja 2015 r., V CSK 468/14, niepubl. wyrok SN z 27 lutego 2013 r., IV CSK 440/12, niepubl. oraz uchwała SN z 8 września 2011 r., III CZP 43/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 18). Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się na temat wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu wskazując, że jest ono ustalane w związku z ustanowieniem na podstawie postanowienia sądu służebności przesyłu jako tytułu prawnego do korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z cudzej nieruchomości, w zakresie niezbędnym do eksploataowania urządzeń i wykonywania innych czynności. Ustawa nie wskazuje kryteriów ustalania wysokości tego wynagrodzenia, które jest, co należy podkreślić, wynagrodzeniem za obciążenie nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym. Oznacza to, że wynagrodzenie powinno być ustalane każdorazowo indywidualnie i dostosowane do okoliczności, w tym zakresu, charakteru i trwałości obciążenia, jego uciążliwości, wpływu na ograniczenie korzystania z nieruchomości przez właściciela, a także zmniejszenia jej wartości. W takiej sytuacji zasadne jest uwzględnienie, czy urządzenia przesyłowe służą także zaspokojeniu potrzeb właściciela nieruchomości obciążonej (zob. postanowienia SN z 5 kwietnia 2012 r., II CSK 401/11, niepubl., z 27 lutego 2013 r., IV CSK 440/12,

niepubl., z 8 lutego 2013 r., IV CSK 317/12, niepubl., z 20 września 2012 r., IV CSK 56/12, niepubl., z 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11, niepubl., z 5 grudnia 2019 r., III CZP 20/19, niepubl.). Zatem odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienia służebności przesyłu (art. 305² § 2 k.c.) musi być ustalone z uwzględnieniem stopnia ingerencji w treść prawa własności i zakresu uszczuplenia tego prawa. Nie ulega wątpliwości, że w art. 305² § 2 k.c. brak jest kryteriów określenia rozmiaru odpowiedniego wynagrodzenia. Tym samym ustawodawca pozostawił sądowi swobodę polegającą na indywidualizacji ocen w tym zakresie, dokonywanych w ramach swobody jurysdykcyjnej na podstawie określonego stanu faktycznego, które mogą także wynikać z ogólnych reguł porządku prawnego (zob. postanowienie SN z 9 lipca 2021 r., II CSKP 138/21, niepubl.).

Z uwagi na brak szczegółowych kryteriów w art. 305² § 2 k.c., według których należy ustalić odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu (zob. m.in. uchwały SN z: 17 czerwca 2005 r., III CZP 29/05; 7 października 2008 r., III CZP 89/08; 8 września 2011 r., III CZP 43/11), w orzecnictwie Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd, że uzasadnione jest korzystanie w tym zakresie z dorobku orzecnictwa dotyczącego wynagrodzenia należnego właścicielowi nieruchomości obciążonej za ustanowienie służebności drogi koniecznej (zob. m.in. uchwała SN z 7 października 2008 r., III CZP 89/08; a także postanowienia SN: z 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08; z 3 lutego 2010 r., II CSK 444/09; z 5 kwietnia 2012 r., II CSK 410/11). Wynagrodzenie to może być więc ustalone bądź to jako świadczenie płatne z góry, bądź okresowo, z tym, że zawsze musi to być wynagrodzenie za ustanowienie służebności.

Na podstawie art. 305² § 2 k.c. sąd jest upoważniony i zobowiązany do należytego wyważenia - na tle ustalonego w sprawie stanu faktycznego - interesu wnioskodawcy i uczestnika przy określeniu jakie wynagrodzenie będzie odpowiednie za ustanowienie służebności przesyłu. Wynagrodzenie należy się bowiem właścicielowi nieruchomości obciążonej za samo ustanowienie służebności. Ma ono zrekompensować ograniczenie w korzystaniu z niej, przy uwzględnieniu stopnia ingerencji w prawo własności (zob. m.in. uchwały SN:

z 1 grudnia 1970 r., III CZP 68/70; z 8 września 1988 r., III CZP 76/88, postanowienia SN: z 8 maja 2000 r., V CKN 43/00; z 26 października 2000 r., IV CKN 1197/00; z 14 lutego 2008 r., II CSK 517/07; z 19 listopada 2010 r., III CSK 32/10; z 5 kwietnia 2012 r., II CSK 401/11).

Odnosząc się do ewentualnego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej jako oczywiście uzasadnionej należy uznać go za niedopuszczalny, bowiem rolą Sądu Najwyższego nie jest dokonywanie wyboru, która przesłanka mogłaby stanowić podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w sytuacji gdy przesłanka potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów nie zostanie uwzględniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie SN z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Nie sposób uznać, że kwestia sporna jest oczywista (postanowienie SN z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

W świetle powyższego należy stwierdzić, że w treści skargi kasacyjnej nie została skutecznie wykazana potrzeba dokonania wykładni przytoczonych przepisów prawa. Autor skargi nie sprecyzował, z czego wynika potrzeba wykładni wskazanych w skardze przepisów i z jakich przyczyn dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest niewystarczający. Nie przedstawił także w odniesieniu do poruszanych problemów możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych oraz racji juretrycznych stojących za każdą z nich. W głównej mierze argumentacja skarżącego stanowi polemikę ze stanowiskiem Sądu Okręgowego zawartym w uzasadnieniu postanowienia. Powyższe pozwala na przyjęcie, że skarżącemu chodzi wyłącznie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej, a nie o wykazanie przesłanek, będących podstawą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 5 pkt 3 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2018 r. poz. 265).

[D.R.]

[ms]